

Tarcali Hírek

TARCAL KÖZSÉG INFORMÁCIÓS LAPJA
2017. január, XXII. évfolyam 1. szám

Tisztelt Tarcali lakosok!

Minden esztendő egy újabb esélyt, egy új lehetőséget jelent mindannyiunk számára. A most kezdődő év szintén egy új lehetőség, mely megadatott nekünk, hogy szebbé és jobbá tehesük a saját családjunk és közösségünk életét.

Kívánom, hogy mindannyian találják meg azokat a célokat, amelyek elérése kihívást és egyben örömet is jelent önmaguk, családjuk és környezetük számára. Legyen sok olyan pillanat az életükben, melyek fényükkel beragyogják a mindennapjaikat, emlékezetessé és fontossá téve a 2017-es évet is, azért hogy majd elmondhassák, valóban élményekkel és értékekkel teli lapot, egy igazi történetet adhattak át az időnek, mert élni tudtak azzal az eséllyel, melyet a most kezdődő esztendő tiszta lapjai kínáltak fel.

Ismerjük már gyermekkorunk óta a fenti igazságot, miszerint minden új év egyben új lehetőség is, mellyel érdemes, sőt kell is élni, hogy valóban jelentős sikereket legyünk képesek elérni.

Mindez csak akkor válhat valóra, ha közben számot tudunk vetni a múlttal, az elmúlt év küzdelmeivel és eredményeivel. Mert ne feledjük, hogy bármennyire is egy új lappal indul a most kezdődő év, a közös könyvünk korábbi oldalain már vannak szavak és mondatok, melyek ott csengenek a fülünkben, miközben tervezzük a jövőt.

Ezek a szavak irányt szabnak tolunknak, meghatározzák cselekedeteinket, mert jelentésük értékkel bír a számunkra. Ezért is engedjék meg, hogy a település polgármestereként a közösségünk ezen eredményeit megosszam önökkel.

A közmunka programban tudtuk a legtöbb eredményt elérni az elmúlt évben, hiszen beadott pályázataink közül még egyet sem bíráltak el a pályázatok kiírói. A Mária ház mel-

letti ingatlanon támfalat és lépcsőt építettünk, utca névtáblák kerültek kihelyezésre, a Fő utca 67 szám alatti épület homlokzatát felújítottuk. A Tarcal vezér szobor átadásával, környezetének kialakításával, a Tokaji palack felállításával két új látványossággal is bővült településünk. A ravatalozónál lépcsőt és urnafalat építettünk. Egyre több virágláda kerül ki közterületekre, saját termesztésű virágokkal. Három hektár saját telepítésű szőlőterületünk lett.

A régi elavult azbeszt főnyomócsöveket sikerült a 2015. évi 3000 folyóméteren felül 2016-ban újabb 2000 méter hosszon kicserélni 22.655.000 forint értékben. A Polgármesteri Hivatal tetőhéjazatát cseréltük le, a szociális iroda lapos tetős épülete sátoztetőt kapott, valamint ez utóbbi épület akadálymentesítése is megvalósult 44 millió forint értékben. Megújult a településünket átszelő 38-as számú fő út is 3576 m hosszon, közel 360 millió forint értékben. Testvér települési megállapodást írtunk alá a székelyföldi Sepsibodokkal.

Szeretnék köszönetet mondani mindazoknak, akik az önkormányzati rendezvényeket támogatásukkal, jelenlétükkel megtisztelték. Köszönöm minden munkatársamnak, a településen lévő egyházaknak, civil szervezeteknek, vállalkozóknak és magánembereknek azt a munkát, mellyel hozzájárultak ahhoz, hogy közösségünk szebbé, élhetőbbé vált.

Kívánok mindenkinek eredményekben és egészségben gazdag boldog új évet, jólétet és boldogulást, azt hogy váltsák valóra terveiket.

Üdvözzel:
Butta László
polgármester

A tartalomból:

Óvodai hírek (4. oldal)

Karácsonyi körkép (8. oldal)

Egészségnap (8. oldal)

„Csak az hal meg igazán, akit elfelejtenek”

In memoriam Sárika néni

Múlt év november 28-án éjjel szomorú hírt kaptam. Sárika néni elment. Örökre.

Kántor-tanító család harmadik gyerekeként született 1924-ben. 10 hónaposan édesanya nélkül maradt. Édesapja és nagymamája nevelte két testvérével együtt. A családi hagyományokat folytatva 1945-ben tanítói, majd 1953-ban magyar-történelem szakos tanári oklevelet szerzett. 1954-től 1980-as nyugdíjba vonulásáig generációkat oktatott és nevelt Tarcalon. 5 év pihenő után ismét a tantestület aktív tagja lett. Gyermekszeretete, hivatástudata 1990-ig ismét sokakat megérintett. 2016-ban büszkén mondhatta el, hogy a család 184 éve tanít-nevel szeretett falujában.

2003-ban Tarcal Község Önkormányzata Díszpolgári címet adományozott munkájáért, a település jó hírvének öregbítéséért, példamutató emberi magatartásáért.

Sárika néninél történt látogatásaim során mindig tanultam valamit. Igaz, már rég nem voltunk az iskola falai között, mégis tanított. Nem irodalmat, nyelvtant vagy történelmet. Ezen tantárgyak is mind fontosak. Amit viszont Tőle tanulhattam, sokkal fontosabb. Emberséget, szeretetet, tiszteletet, viselkedéskultúrát, pozitív gondolkodást és vidámságot. Igen, vidámságot, mert egy-egy régi történeten sokszor jókat nevtünk. Betegségéből adódóan évek óta már nem járt, így ágyhoz kötött volt. Látogatásaim során viszont sosem panaszkodott. Rengeteget mesélt gyerekkoráról, ifjú éveiről, tanulmányiról, a budapesti Csalogány utcai Állami Tanítóképzőben töltött évekről, mely intézmény akkor a legjobb tanítóképző volt az országban. 2010-ben vasdiplomájának átvétele alkalmából egy riportot készítettünk vele két akkori kolléganőmmel, Magyar Anikóval és Szívós Judittal. Órákat töltöttünk nála és csak mesélt és mesélt a „csalogányos évekről”. Ekkor már 65 év telt el azóta, hogy megszerezte diplomáját, mégis pontosan fel tudott idézni minden apró és érdekes részletet egy letűnt korról, aminek az értékeit ma is őriznünk kellene. Az akkori riportzáró kérdés az volt, mit üzenne a mai pedagógus jelölteknek.

Akkori üzenete szerintem mindenkor helytálló:

„Mindenki, aki most hivatásul választja a pedagógus pályát és most tanul tanítani, azt úgy tegye, hogy élete folyamán az meghatározó legyen. Erkölcsösség, fegyelem és pontosság jellemezze!”

Testben távozott tőlünk, de szellemi öröksége itt maradt. Legyen élete és munkássága mindenkinek példaértékű.

Búcsúzzunk Sárika Nénin!

Tarcal Község Önkormányzata és Képviselőtestülete nevében:

Tóth Tamás

Szociális, Oktatási, Kulturális és Sportbizottság elnöke

Szakály Dezső:

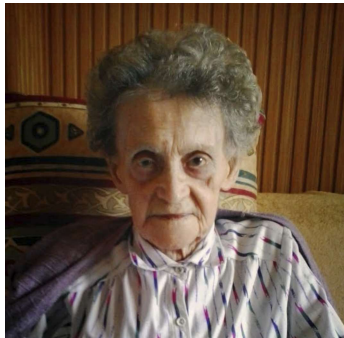
Tanító vagyok (részlet)

Tervem csak egy van, állandó s örök:
-ha a Nap süt rám, ha a menny dörög-
vetni a magot, a gazt irtani,
az ifjú embert úgy tanítani,
ege, ha borul vagy ha kiderül,
szeresse honát „rendületlenül”!

Így, csak így teljes az én életem.

Érettük élek, érettük halok,
mindenkor, mindig tanító vagyok.

Mindenkor, mindig az is maradok.

Hálás szívvel köszönjük mindenkinek az Édesanyánk halála utáni napokban tanúsított együttérzését, vigasztaló szavakat, a szép virágokat, a búcsúztatáson való részvételt.

„A szívekben legyen karácsony!”

A négy vasárnapon közösen gyűjtöttuk meg a gyertyákat a település adventi koszorúján. Decemberben az óvodában, iskolában, idősök klubjában, a Borfaluban, az otthonokban a karácsonyra készülődve takarítottunk, díszeket készítettünk, ékesítettük környezetünket: ünnepi díszbe öltöztettük a lakásunkat, munkahelyünket, a települést. Sütöttünk mézest, összeállítottuk a karácsonyi menüt; koncerten, csendes napon készítettük lelkünket az ünnepre. Persze végül, de nem utolsósorban kicsik és nagyok ügyességük, módjuk, lehetőségük szerint ajándékot készítettek szeretteiknek.

Tarcal Község Önkormányzata karácsonyi ünnepi koncerttel kedveskedett s az első ajándékot valamennyiünk karácsonyfája alá helyezte. Műsort adtak a Szerencsi Rákóczi Zsigmond Református Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola művésztanárai Elek Boglárka hegedű, Czimbalmos Valéria zongora és Vreczenár Péter gitár/fotó/ Közismert, népszerű karácsonyi énekek, hangszeres produkciók csendültek fel. Hallhattunk egyházi énekeket, filmzenéket, világlágereket egyaránt. Élmény volt hallani e szép koncertet. A kellemetlen, hideg idő ellenére különösen kiemelkedő és elismerésre méltó az előadóművészek produkciója.

A koncert közben finom forró teával, forralt borral, mézessel és süteményekkel kínáltuk vendégeinket, a közönséget. Szép és emlékezetes közös ünnepünk volt!

D A

Köszönet az Önkormányzatnak

2016. 12. 05.-én 11 db Mikulás csomagot vittünk polgármester úr megbízásából sérült gyerekeknek.

2016. 12. 06.-tól 09.-ig az Idősök Klubja gondozói kihordták 475 fő 65 éven felüli Szépkorúnak az Önkormányzat 4000 Ft-os Karácsonyi ajándékpénzét, valamint háztartásonként egy 2017. évi csodálatosan szép naptárt. Mindenki nagy örömmel fogadta a csomagot, a pénzt és a naptárt is, szépen megköszönték és kívántak, kívánnak áldott békés karácsonyi ünnepeket és boldog új évet polgármester úrnak, jegyző úrnak, és a képviselő testületnek.

Szász Béláné
intézményvezető

TARCALI HÍREK

Kiadja: Tarcal község Önkormányzata Szerkesztőség: 6 puttonyos Borfalu Tarcal. Tel.: 47/580-008 Főszerkesztő: Kovácsné Drozda Aranka 30-458-73-01 Szerkesztő: Mező László Nyomdai munkák: Budai Nyomdaipari Kft. Miskolc, Meggyesalja u. 38. Tel: 46/416-226

KÖVETKEZŐ LAPZÁRTA: 2017. FEBRUÁR 18.

Akire büszkék vagyunk!

Intézményünknek, mint minden évben, most is lehetősége nyílt megyei rajzpályázaton való részvételre. Az ORFK még októberben-levéiben kereste meg a megyében működő óvodák és iskolák alkotókedvű tehetséges gyermekeit. A felhívást „Hull a hó” – Közlekedésbiztonság gyermekszemmel címen hirdették meg és az 5-7 éves korosztálynak szólt.

Az Őzike csoportban feldolgoztuk a témát, és az elkészült rajzokból két gyermek munkáját küldtük tovább a megméretetésre. A rajzok benevezésénél szempont volt a legönállóbb megvalósítás, és az ötletes, szép színes kivitelezés. Ezért esett a választás Soltész Dávid és Hunyor Péter rajzára.

December közepén váratlan, de annál nagyobb öröm ért bennünket. Soltész Dávid rajzával második helyezést ért el a rajzpályázaton, amihez a gratulációt, az oklevelet és az ajándékot személyesen hozták el neki a Járási Rendőrkapitányságról, melyet nagy örömmel és büszkeséggel vettem át és továbbítottam. A csoportunk és az óvoda minden dolgozója nevében gratulálok Dávidkának a helyezésért, Petikének pedig a részvételért.

Hunyor Lajosné
óvodapedagógus

Kreatív műhelymunka az óvodában

Óvodánkban idén már harmadik éve, hogy vezetésemmel működik egy kreatív tehetséggondozó műhely. A programban résztvevő gyermekeket a tokaji nevelési tanácsadó fejlesztőpedagógusának tanév eleji szűrővizsgálaton alapuló javaslata, valamint a csoportban dolgozó kolléganők az óvodai élet mindennapos tapasztalatai alapján választanak ki. Olyan 5-7 éves korú gyermekek járnak a délutáni műhelyfoglalkozásokra, akikben a kézműves tehetség szikrái megjelennek. Célunk, a kiemelkedő képességű kreatív gyermekek felfedezése, elkallódásának megakadályozása, személyiségük optimális fejlesztése. A tehetséggondozás mindig kis létszámban történik, akkor eredményes, ha minden résztvevő gyermekre jut elég odafigyelés, személyes ösztönzés önkifejezésük megvalósításához.

Készítetek egy éves tervet, amibe a heti alkalmak feladatait, anyagait, eszközeit tervezem meg. Igyekszem újszerű anyagokkal, technikákkal megismertetni a gyermekeket, ezáltal plusz lehetőséget nyújtani az élmény és fantáziaviláguk képi, szabad önkifejezéséhez.

Idén hét kisgyermekben mutatkoztak meg az átlagostól jobban a kézműves tehetség szikrái. Úgy gondolom, megérdemlik, hogy nevüket olvashassák itt az újságban: Gulyás Bence, Hunyor Péter, Keresztes Áron, Kiss Bianka, Lakatos Martin, Maczó Linda, Nánási Noel. Örömmel vesznek részt a foglalkozásokon, segítik egymás munkáját ha szükséges, együtt örülnek a sikereiknek. Az elkészült munkákkal díszítjük óvodánkat, kiállítást szervezünk, hogy a szülők és a többi gyermek is megtekinthesse.

Az elmúlt évben Szerencsen a várban, egy tehetség gondozás témájú konferencián lehetőségünk volt több óvodával együtt a gyermekek munkáit kiállítani, melynek nagy sikere volt.

Hajduné Volf Krisztina
óvodapedagógus

Köszönet

Köszönetet mondunk az idősek klubjába járó néniknek és dolgozóknak, hogy karácsony előtt egy láda almával támogatták óvodánkat, valamint Hunyor Józsefnek és családjának, akik a gyermekek karácsonyához a gyönyörű szép ezüsfenyőt felajánlották. Gyermekkönyvekkel támogatta intézményünket Kubus Lászlóné Marika és Keresztesné Pataky Orsolya, melyet szintén köszönünk. Borz Zsoltnak is köszönjük, aki rendezvényeink hangosításához ajánlott fel hangtechnikai készüléket, melyet a jövőben hasznosítani fogunk.

Háziasszonyból népi iparművész

Tállyán a Hegyaljai Mesterek Népművészeti Egyesületének "székházában" Dériné Érsek Ágnes egyesületi elnök köszöntőjét követően Kovácsné Drozda Aranka nyitotta meg Sallainé Ádám Erzsébet népi iparművész munkáiból összeállított kiállítást "Hagyományörzés" címmel.

Erzsike a tarcali Díszítőművészeti Kör vezetője. Hosszú évekig a helyi szakkör tagja volt. Három éve pedig szakmailag irányítja a kis közösséget. A tállyai egyesület tagjaként, a néhai Schneider Imréné Éva néni magas szintű szakmai tudásának köszönhetően, egyre szebb és szakmailag kifogástalan kézimunkákat készített. Ennek következtében 2016-ban megkapta a hímvő népi iparművész címet.

A Hagyományok Háza Népi Iparművészeti Tanácsadó Testülete 2016. május 26-i ülésén 17 alkotó, többek között Sallainé Ádám Erzsébetnek is, Népi Iparművész címet kapott.

A Hegyaljai Mesterek Népművészeti Egyesületének alkotóházában nyílt kiállításon a szakmai zsűri által legjobbnak ítélt munkák láthatóak.

D.A.

Tisztelt Szülők!

2017. márciustól 9 héten át heti egy alkalommal iskolánk 5. és 6. évfolyamos tanulói kötelező úszásoktatásban vesznek részt a Szerencsi Városi Tanusodában. A tanulók szállítása autóbusszal történik majd, az időpontja várhatóan 8 órától 9,30-ig tart. Felügyeletük, kíséretük helyi kollégákkal természetesen megoldott. A visszaérkezést követően 10 órától órarend szerint folyik tovább a tanítás. A tanulók számára a program ingyenes. Kérném a tisztelt Szülőket, hogy gyermekeik számára szükséges felszerelésről addigra gondoskodjanak: úszónadrág, úszódressz, úszósapka, papucs, törölköző.

Köszönjük együttműködésüket!

Bártfainé Varga Györgyi
intézményvezető

Kaszinó

Szomorú aktualitása van a legújabb, Tarcalról szóló történetemnek. Alig több mint egy hónap telt el, hogy véglegesen eltávozott közülünk Sárossy János, településünk egyik prominens polgára. Mivel a temetésén nem volt lehetőségünk részt venni, ezúton is szeretnénk feleségemmel együtt kifejezni őszinte részvétünket a gyászoló családnak. Az egyik internetes közösségi oldalon azt írják róla, „Tarcal egyik legaranyosabb, legkedvesebb fodrásza.”. Nos, ő nem csak fodrász volt, hanem a Tarcali Református Egyházközség gondnoka, egyházmegyei tanácsos és Tarcal, a tarcali közösség sorsát szíven viselő patrióta is volt. Gyakran beültem hozzá a műhelyébe anélkül, hogy nyiratkoztam volna csak úgy beszélgetni. Beszélgetni Tarcal jelenkori vagy múltbéli történeteiről. 2016 nyarán, de lehet, hogy már ősz is volt, egy verőfényes napon, talán éppen a hentestől jöttem ki, amikor, a műhely ajtajában állva intett, menjek be hozzá. Nagyön siettem, így beszélgetni nem volt időm, de bementem hozzá. Ő sebtében a kezembe nyomott egy műbörkötésű könyvet azzal, hogy ha időm lesz, nézzek bele és majd beszélgessünk róla. Bevallom, már bánom, hogy nem szántam időt a beszélgetésre. Sajnos már nem lesz lehetőségem rá. Ha csak nem odaát. Később, amikor már itthon kényelmesen belelapoztam derült ki, hogy a könyv valójában egy régi pénztárnapló lapjait rejt. Az öreg, megsárgult lapok arról árulkodtak, hogy Tarcalon egykor kaszinó is volt. Mielőtt bárki rosszra gondolna tisztáznunk kell, hogy az effajta kaszinók nem azonosak a Las-Vegasi vagy Andy Vajna féle, a hazard játékok széles választékával rendelkező, a szerencsésüket kereső szegény párákat kizsebelő kaszinókkal. Az első kaszinó Magyarországon gróf Széchenyi István javaslatára 1827. június 10-én alakult. Ez volt a Pesti Kaszinó, majd 1830-tól Nemzeti Kaszinó. Az 1880-as évektől egyre több kaszinó alakult és ezek mintájára szinte minden társadalmi réteg által alapított társaskör jött létre. Tarcalon a környékbeli településeket megelőzve az alacsonyabb néprétegeket bevonva 1920-ban hoztak létre olvasókört, ahol helyi pedagógusok és értelmiségiek, ne felejtsük el ebben az időben rengeteg analfabéta ember élt az országban, felolvasásokat és kisebb színi előadásokat tartottak. Visszatérve a kaszinóhoz, annak eszméje Tarcalt is elérte és 1936-ban megalakult,

1937 januárjában pedig hivatalosan jóváhagyva is megkezdhetette működését. Az alábbiakban szó szerint citálom a pénztárnapló első oldalát.

„Tarcali Polgári Kaszinó

Megalakult a kaszinó 1936. év augusztus hó 23-án.

Alapszabálya jóváhagyva a Belügyminisztérium által 1937. év január hó 29-én 158.009/1936. VII. a. szám alatt. Beléptek alapító tagnak 47-en. Név szerint: dr. Andrassy József, vitéz Andrassy Károly, Andrassy Lajos, ifj. Andrassy Sámuel, Bodnár Béla, Braun László, Diószeghy Lajos, ifj. Diószeghy Lajos, Éles István, Führer Miklós, Godó László, Guttmann Ignác, Gyomai Lajos, Károlyi János, Kerekes Gyula, dr. Király József, Klein Mór, Kovácsik Pál, Kreffy Mátyás, Lázár Géza, Lázár Jenő, Lázár Kálmán, Ludescher Antal, Major Gyula, Máthé Miklós, Mintó János, Molnár Ferenc, Nagy Bertalan, Nagy János, dr. Nagy Lajos, ifj. Nagy Sándor, id. Réthy Aladár, Ifj. Réthy Aladár, Sándor József, Sebeő Gyula, Sebes István, Schmidt Konrád, Szilágyi Dezső, Székely Arthur, Tarcali Sándor, Tassonyi Dezső, Tudja Béla, Urbanyetz István, Zsigmond István, Hajdu Zoltán, Jankó István, Bácsy László.

Kaszinó tisztviselői:

Díszelnök: Gróf Szirmai Ottó nagybirtokos, jeddi Fehér Andor járási főszolgabíró.

Elnök: Réthy Aladár kir. tan. gazd. főtan. ny. orsz. szől. és bor. főfelügyelő.

Társelnökök: Braun László pápai kamarás, esp. plébános, Éles István ref. lelkész.

Ügyvezető: Ludescher Antal vezető jegyző. Pénztáros: Führer Miklós segéd jegyző.

Háznagy: dr. Andrassy József. Könyvtáros: Godó László községi írnok.

Jegyző: Bodnár Béla r. k. iskolai igazgató.

Ellenőr: Károlyi János ref. igazgató.

Számvizsgáló bizottság: Tarcali Sándor jegyző, Lázár Géza, vitéz Andrassy Károly.

Igazgató választmány: dr. Andrassy József, vitéz Andrassy Károly, Bodnár Béla, Braun László, Diószeghy Lajos, Führer Miklós, dr. Király József, Lázár Kálmán, Ludescher Antal, dr. Nagy Lajos, ifj. Réthy Aladár. Póttagok: Andrassy Lajos, Gyomai Lajos.”

Eddig az idézet. A névsorból látható, hogy a társaskör tagjainak mindegyike írni-olvasni tudó ember, az akkori Tarcal felső ringjéhez, a település társadalmi elitjéhez tartozó polgár volt. Ott van közöttük származásra és felekezetre való tekintet nélkül

a földbirtokos, a kereskedő, a pedagógus, a hivatalnok, a pap, a doktor, a katonatiszt, a főtanácsos, a keresztény, a zsidó és még sokan mások. Sajnos az alapszabályt tartalmazó okirat nem áll a rendelkezésemre, és tudomásom sincs róla, hogy egyáltalán megvan e valahol vagy megsemmisült. Azt sem tudjuk megállapítani, hogy hol volt a kaszinó. Feltételezésem szerint valamilyen vendéglátóhely egyik helysége adhatott otthont ennek az intézménynek, ahol a tagok hivatal (munka) után összejöttek és kártyázás, biliárdozás, kuglizás, vagy éppen olvasás közben egy egy pohár bor mellett adomáztak, a település eseményeit megbeszélték s így vettek részt fontos tarcali ügyek, kérdések előkészítésében vagy akár azok eldöntésében is.

A pénztárnapló további lapjain egyébként tételesen, dátum szerint rögzítve van a kaszinó minden bevétele és kiadása. A tagdíj 1 pengő volt. A kor értelmiségi fizetésekhez viszonyítva ez nem volt sok, de a kaszinó kínálta szórakozási eszközökért (biliárd, kártya, kugli) fizetni kellett. A rögzített tételek fegyelmezett gazdálkodást mutatnak. A könyvelési sorokból az is kiderül, hogy nem csak kártyára, biliárdra és kuglira költöttek, hanem újságot is járattak és a tisztviselők felsorolása alapján könyvtára is volt ennek a társaskörnek.

Nem tudtam kideríteni miért, de valamilyen oknál fogva 1942 júliusától lakbért kellett fizetnie a kaszinónak. Lehetséges, hogy elköltözött az eredeti helyéről és az új hely már nem állt térítésmentesen a kaszinó rendelkezésére. Hogy ki volt a tulajdonos nem tudjuk. Azt azonban igen, hogy ettől az időtől kezdve havonta 10 pengőt kellett fizetni a tulajdonos részére. Úgy tűnik ez nem okozott gondot a kaszinónak, hiszen a korrekt gazdálkodásnak köszönhetően a lakbér bevezetésének idejére 235 pengő és 84 fillér a kaszinó aktívuma.

Az 1936-ban alapított Tarcali Polgári Kaszinó 8 évig tartó létezésének, mint annyi dolognak ebben az országban, a II világháború vetett véget. Az utolsó bejegyzések egyike így szól. „A harctéri helyzet miatt a pénztári napló nem volt tovább vezethető és 1944. december 31-én lezárható. Zombory Lajos pénztárnok.”

Guth Ferenc

Prof. Dr. Rozgonyi Ferenc

– az orvostudományok doktora,
egyetemi tanár (I. rész)

• *Tisztelt Professzor Úr! Mindig kivételesen örömteli alkalom számomra, ha a Tarcali Hírek hasábjain lehetőségem nyílik bemutatni valakit, akinek az életútja Tarcalon kezdődött, és a nagyvilág számos pontját érintve vált példaértékűvé. Mivel egyetemi tanulmányai miatt már az 1950-es években elkerült Tarcalról, így vélhetően nem kis meglepetést okozunk majd az Ön korosztályát ismerő, ill. képviselő tarcali lakosoknak. Az itt töltött ifjúkori éveiből tartja-e még valakikkel a kapcsolatot? Hogyan emlékszik vissza tarcali gyermekkorára?*

- Sajnos az ifjúkori rokonaim, barátaim, iskolatársaim és ismerőseim közül már nagyon kevesen élnek, ezért csak a temetőben találkozom velük, amikor meglátogatom a szüleim és a rokonaim sírját. A még élőkkel, ha összehalálok, jókat beszélgetünk. Legutóbb Golenyák Jósikával találkoztam. Rendszeresen az unokabátyám feleségével, Zahuczky Zoltánné, Tóth Idával tartom a kapcsolatot. Más rokonom már nem lakik Tarcalon. Az 1950-es évek közepén a kb. 5000 lelkes Tarcali lakosainak a döntő többségét személyesen ismertem. A mai értelemben vett gyermekkorom nagyon rövid volt. A legfelső utcán a Tyúk sor (ma Kossuth u.) 5. sz. alatt volt a 2 szoba, konyha, kamra és istálló házunk. Első emlékeimben a gettóba zárt zsidó óvodatársaim elvitele, majd a német, aztán a szovjet megszállás él. A mi házunkat is lefoglalták a tiszteknek, az istállót a lovaknak. Édesanyámnak főzni és mosni kellett nekik, az élelmi-szerek nagy részét felélték. Édesapámat, aki pincemester volt a malomtulajdonos Schmidt Konrád borászatában, időnként hazahozták a németek a hadseregből, hogy legyen boruk. A nővéremet, Rozgonyi Máriát és az unokanővéremet, Mata Margitot a Mata nagyapámék előhegyi pincéjében rejtgették a katonák elől, hogy kárt ne tegyenek a 2 süldő lányban. A háború vége megkönnyebbülést jelentett mindenkinek. 1945. szeptemberében elkezdtük az iskolát könyv, füzet, ceruza nélkül palatáblával és krétával. Szóban és palatáblán írással kezdett tanítani minket Stíber (később Tarcali) Anna tanító néni. A következő évben már lettek iskolaszerek, s édesapám

deszkából csinált nekem iskolatáskát. Öt iskola volt, 3 a katolikus és 2 a református szülőkégyerekeinek. A szüleim, Mata Borbála és Rozgonyi János katolikusak voltak, ezért én oda kerültem és Isky István káplár tisztelendő úr a hittanórán hamar felfedezte, hogy jó az emlékezőképességem, s ezért szavaltattam az ünnepségeken. Az államosítás után a tanítók gondozták ezt a tehetségemet. Rendszeresen jártunk templomba, édesapám a húsvéti ünnepeken a passióban Jézus szerepét énekelte szép basszusával. Egyszer nem jött az orgona fűjtatója, és édesapám mondta, hogy Feri majd fűjtat, vagyis lábbal ütemesen nyomja a felnőtt férfiláb méretű pedált, amely a levegőt az orgona sípjaiba fújja. Ennek az lett a következménye, hogy éveken át én voltam az egyik fűjtató, különösen nagymiséken, s élvezhettem Bodnár Béla kántortanító úr csodálatos orgonajátékait, megszerettem az orgona hangját. Évekkel később észrevettem, hogy a hosszú nagymiséken Bodnár tanító úr nem csak egyházi énekeket játszik, hanem opera áriákat és operett dalokat is. Mikor kérdeztem, hogy miért teszi ezt, „ez is az élet része, Ferikém” mondta. Énekelni is szépen tudott, meg is szeretett vele az éneklést. 10 éves koromtól a gondtalan gyermekkor megszűnt, mindennapos munkára fogtak a szüleim, mint sok másik fiút a hasonló korúakból. Játék és szórakozás csak vásár- és ünnepnapokon volt, amit nyáron a labdajátékok, a kugli, a tánc, télen a pingpong, a biliárd, az éneklés és a tánc jelentett. 11 évesen már önállóan szántottam, 14 évesen kapáltam, permeteztem, arattam, met-szettem, puttonyt hordtam, szőlőt tapostam.

A tanítóink ezt tudva hamar felismerték, hogy csak annyit fogunk tudni, amennyit az iskolában megtanítanak velünk, mert tavasztól őszig a délelőtti iskola után estig a mezőgazdasági munka következik a többségünknek. Én olvasni még 4-es koromban is nagyon baktatva tudtam, s amikor a tanfelügyelő kérdően ránézett Pápay István tanító úrra, hogy miért vagyok én jeles tanuló, akkor annyit mondott neki: „kérlek, kérdezd szóban”. És én mondtam, mondtam amit Pápay Pista bácsi megtanított szóban. „Jól van fiam, szépen megtanultad a leckét” mondta a tanfelügyelő.

Egy évvel korábban, 3.-os koromban még felekezeti iskolába jártunk. Kevés volt még a tanító, a gyerek sok, ezért Kerekes Gyula tanító úr együtt

tanította a 3. és 4. fiúosztályt rendkívüli szigorral a Vereb árok feletti/mel-letti iskolában. A szüneteket úgy használta tanításra, hogy 10 perc játék után az udvaron 2-es sorokba rendeződve mentünk fel a tanterembe, s közben mondtuk: egyszer egy az egy, kétszer egy az kettő,... szóval a számtani műveleteket. Meg is lepődtek a boltosok, amikor vásárlásnál hamarabb kiszámoltam a fizetendő, mint ők. 5.-től az Ispótyban lévő iskolába kerültünk, külön a fiú és a lány osztály. Nekem egy cigány padtárs jutott a Budai családból. Ez nem jelentett problémát, mert korábban édesapám pincemesterként rendszeresen adott munkát sok cigány embernek, így az apjának is. Ezt úgy hálálták meg, hogy számon tartották a családunk születés és névnapjait, úgyhogy ha valamelyik hajnalban megszólalt egy-egy cigányzenekar az ablakunk alatt, tudtuk, hogy valamelyikünket köszöntik. Az iskolában kitűnő szaktanárok tanítottak, a kémiai tanító Monoki János igazgató úr igényesen válogatta össze a tanári kart és nagyon jól szervezte az oktatást. Hívott nevelőket az akkor Tarcalon lévő Szőlészeti és Borászati Technikum tanárai közül is. Ez a Szerencs felé eső kastélyban volt elhelyezve. Igazgató urat nem érdekelte, hogy „B”-listázott, kitelepített volt-e, vagy hithű rákosista. A lényeg, hogy becsületes legyen és jól tanítson. Tanáraink voltak magyar- és történelemből a sudár és elegáns Bodnár Sára, a mindig mosolygó Molnár Jenő, Rácz József („B”-listás), matematika- és fizikából a jól focizó Molnár Ferenc, oroszból a fanyar humorú Tiszai Gyula, biológia-testnevelésből a lelkes, örökiűjű Tudja Béla, aki az iskola udvarát több funkciós (röplabda, kézilabda, foci) sportpályává varázsolta, s velünk röplabdázott. És kémiából természetesen

a sorsunkat alakító Monoki János. A kitűnő tanítás-képzés eredményeként, amikor 1953-ban bekerültem a miskolci Földes Ferenc Gimnáziumba, lényegesen többet tudtam, mint sok, jó nevű városi iskolából jött társam.

• *A Debreceni Orvostudományi Egyetem elvégzése után nem sokkal később, 1969-ben egyéves tanulmányútra az USA-ba, a Lexingtoni Egyetem Gyógyszertani Intézetébe került. Hogyan lehetett azokban az években Amerikába kijutni egy fiatal orvosnak?*

- Az 56-os forradalom leverése után 1967-re már konszolidálódott a Kádár rendszer és a tudomány területén nyitott lett a Nyugat, így az USA felé is. A fenti Intézet magyar

származású igazgatója, Csáky Tihamér professzor rendszeresen járt haza, s miután elnyert kint egy nagy kutatás-támogatási összeget, felajánlotta az Egészségügyi Minisztériumnak, hogy minden évben ad 1-2 fiatal magyar kutatónak 1 éves ösztöndíjat, ha az orvosegyetemek jelölhetik ki azt a 2 embert, vagyis összesen nyolcat, akik közül Ő minden évben kiválaszt majd egyet vagy kettőt. Ez időben a Debreceni Orvostudományi Egyetemen (DOTE) a korábbi gyermekgyógyászati gyakorlatvezetőm, Dr. Karmazsin László volt a Személyzeti (most Humán erőforrás) Osztály szakmai felügyelője, és szólt, hogy pályázzam meg az ösztöndíjat, mert van rá esélyem, hogy elnyerem. Nyáron jött Csáky professzor, elbeszélgetett mind a nyolcunkkal angolul, s egy szegedi gyógyszeratanászt és engem választott egy évre. Mikor már kint közelebből megismerkedtünk, kérdeztem tőle, hogy miért minket választott? „Mert az eddigi eredményeitek alapján Ti látszotatok a legszorgalmasabb kutatóknak” hangzott az egyszerű válasz.

• *Voltak-e nyelvi nehézségei?*

- Igen, voltak, annak ellenére, hogy 1965-től rendszeresen tanultam angolul, egy az USA-ban 8 évig tanuló teológiai tanártól. De kint ragadt rám az angol, úgyhogy a tanulmányút végére már előadásokat tudtam tartani angolul szabadon.

• *Milyen segítségre számíthatott saját szakterületén és úgy általában?*

- Szakmailag nem sokra, mert számomra teljesen új volt, amit kutatnom kellett, nevezetesen a vörösvértestek hártájának kálium/nátrium iránti áteresztő képességét a véralvadást gátló heparin jelenlétében. Én orvosi laboratóriumi vizsgálatokból szakvizsgáztam, és klinikai mikrobiológiára, vagyis a fertőzések diagnosztizálására specializálódtam, emiatt kiérkezésemkor nem sokat tudtam a fenti témáról. Az ott lévő magyar, kínai, német, olasz és osztrák fiatal kutatók elsősorban egymástól tanultunk. Emberileg viszont sokat kaptam Csáky professzortól, pl. beiskolázott nyelvtanfolyamra és megengedte, hogy reggel 8-10 között tanuljak a könyvtárban. Nagyobb ünnepeken meghívott minket az otthonába.

(Az interjú második része a februári számban lesz olvasható)

Erdélyi István

Februári ünnepnaptár

Február 2. Gyertyaszentelő Boldogasszony napja. A régi rómaiaknál tavaszkezdő nap volt. Nagy ünnepségeket rendeztek, fáklyás-gyertyás körmenettel indultak el a Plútó istenétől elrabolt gabonaistennő, Ceres keresésére. A keresztény egyház azután gyertyaszentelő ünnepé nevezte át ezt az ünnepet. A szentelt gyertya (ami Krisztus jelképe) pedig az egészség és szerencsevarázsló eszközévé vált. Úgy tartották a gyertya megvédi a csecsemőket és a betegeket a gonosz szellemektől.

A hónap második napján szokás szerint figyeljük a medvét – ha a barlangjából kijöve meglátja az árnyékát, visszamegy, mert soká tart még a hideg. Ha ezen a napon énekel a pacsirta, később még hosszan fog hallgatni.

Február 3. Balázs napja Szent Balázs püspök és vértanú napja, aki eredetileg orvoslással foglalkozott, nevéhez sok beteggyógyítás fűződik. Többek között egy fiú életének megmentése, akinek halálakad a torkán, és a fiú anyja hálából ételt és gyertyát adott neki. Ennek emlékére van a Balázs-áldás vagy balázsolás, amikor a pap két gyertyát tart a hívők álla alá e szavak kíséretében: „Szent Balázs püspök és vértanú közbenjárására szabadítson meg téged Isten a torokbajtól és minden más betegségtől”.

De ehhez a naphoz kapcsolódik még a „balázsjárás”, amikor is az iskoláskorú gyerekek házról házra jártak és adományokat gyűjtöttek. A perselybe összegyűjtött pénzt az iskola vagy a templom céljaira fordították, az ajándékképpen kapott ételeket pedig megették.

Február 5. Ágota napja. A néphit szerint gonosz üző hagyománya van e napnak. Ilyenkor körülsöprik a házat, az ólakat, hogy kiűzzék a házi férgeket, bogarakat.

Február 6. Dorottya napja. Vénlánycsúfoló nap. Az Ágotától megszorított időjárást, Dorottya enyhíti.

Február 14. Bálint napja. Bálintot lelki betegség, nyavalyatörés és szédülés esetén hívták segítségül. A középkori embert időről időre egy sajátosan ördögi betegség szállta meg: a táncdüh (táncpestis, táncéboly), ami különösen a pestisjárványok idején szedte nagy számban áldozatait. A Bálintoknak a táncot kiváltó lelki betegség és a következmények gyógyítása volt a dolguk.

Bálint mégis inkább a farsang szentje. Régi szokás szerint Európaszerte a farsang a párválasztás ideje (ez a húshagyói vénlánycsúfolásnak, a húshagyóig el nem kelt lányok csúfolásának az alapja).

Február 16. Julianna napja. Julianna ókeresztény vértanú volt. A néphit szerint ettől a naptól az idő melegebbre fordulását várják, de ha mégis havazik, akkor "bolondoznak a Julisok", azaz megrázzák a dunyhájukat.

Február 19. Zsuzsanna napja. Zsuzsanna ótestamentumi nőalak napja. A gyönyörű asszonyt fürdés közben a vének meglesték, majd házasságtörés hamis vádjával illették. Zsuzsanna azonban tisztázta magát és a véneket elítélték. Ezt a bibliai történetet adták elő az ún. Zsuzsanna-játék során dramatizált formában. A néphit szerint, ha ezen a napon megszólal a pacsirta, akkor közel a tavasz.

Február 22. Üszögös Szent Péter napja. Ezen a napon nem dolgozik senki, mert a hiedelem szerint szerencsétlen nap, és minden, amibe belefognak üszkös lesz. Időjósló nap is, mert azt tartják, hogy amilyen idő van ezen a napon, olyan lesz József napján is.

Február 24. Mátyás napja. Ez a nap Mátyás apostol ünnepe. A néphit szerint Mátyás megkönyörül az embereken, a bárdjával megtöri a jeget és elűzi a hideget. "Ha Mátyás jeget talál, akkor töri, ha nem talál, akkor csinál." Azaz hirtelen időjárás változást vártak ettől a naptól. Az ezen a napon fogott csukát „Mátyás-csukájának” nevezik és egész évben bő fogást ígér.

Február négyévente a szökőnappal ér véget – a naptár pontatlanságát igazították ki ezzel a plusz nappal.

N. S. M:

Adventi vasárnapok Tarcalon

Advent 3. vasárnapja

Szűcs Zoltán római katolikus plébános lobbantotta lángra Tarcal adventi koszorúján a harmadik gyertyát. Drozda Aranka a harmadik gyertya jelentését osztotta meg a jelenlévőkkel. Ezután Dr. Csikai Erzsébet versét tolmácsolta, melynek záró gondolata: "Vagy ha a szíveddel látnál dolgokat, esetleg lehetnél sokkal boldogabb."

Zoltán atya adventi gondolatai előtt Kosárkó Gréta egyetemi hallgató gyönyörű adventi énekeket adott elő. Szilvási Katalin végzős középiskolai diák Adventi imával lépett a mikrofonhoz. Majd Meczner Boglárka egyetemi hallgató Juhász Gyula Karácsony felé c. versével üzent a megjelenteknek.

A harmadik gyertya fellobbanását követően a sok ügyes kezű asszonyok által sült finomságokat kínálták a fiatalok. A hűvös időben jól esett mindenkinek a finom forró fahéjas gyümölcstea. Közben a gyermekek és felnőttek is többen megsimogatták a kicsiny Barbadoszi barikákat. Nagy élmény hétről hétre találkozni az "Isteni bárányokkal".

Advent 4. vasárnapja

Hagyományainkhoz híven advent negyedik vasárnapján - mely idén egybe esett a település karácsonyi ünnepségével - ajándékvásárt szerveztünk a Tarcal Agorára. Elsősorban helyi kézművesek, vállalkozók hozták el portékáikat. De Szerencsről, Tállyáról, Erdőbényéről és Tokajból is érkeztek ügyes kezű hölgyek. Valamennyien jó szívvel kínálták kézműves ajándék és használati tárgyaikat.

A negyedik gyertya meggyújtása ökumenikus szertartás keretében zajlott. Bensőséges ünnepségünket Török Dezső elnök úr és felesége, valamint Negrutz Ágoston elnöki főtanácsos úr és neje jelenlétével is megtisztelte. Kosárkó Gréta gyönyörű adventi énekét követően Butta László polgármester úr mondott beszédet, majd meggyújtotta a település adventi koszorúján a 4. gyertyát. Majd Polyák Péter görög katolikus parókus és Kovács Attila református lelkész ökumenikus szertartása következett. Közben a két felekezet egyházi énekei csendültek fel. Végül Török Dezső elnök úr ünnepi gondolatait hallhattuk. A 2016-os év utolsó gyertyagyújtása Drozda Aranka által tolmácsolt Jenei András: Mert úgy szeretett című versével zárult.

*"Bárhova lépj már, tiszta a lábad;
Nyomában a sár, nézd, hószínű lett,
Félelem elmúlt, könnyed is szárad,
Téged az Isten, bárki vagy - úgy szeretett."*

DA

Kedves Tarcal Lakói!

Kívánok békés - boldog új évet, sikert, szeretetet a község lakóinak. Tarcal fejlődésére további közös összefogást. Kedves emlékeim továbbra is megmaradnak Tarcallal kapcsolatban.
Szeretettel: Mallárné Rózsika tanítónéni

Egészségnap

A tokaji Egészségügyi Központ Egészségfejlesztési Irodája jóvoltából egészség nap volt a tarcali Borfaluban. Több különféle vizsgálatot vehettek igénybe a lakosok. Szemvizsgálat, vérnyomás és vércukor mérés, légzés-funkció vizsgálat, testsúly mérés, belgyógyászati szakvizsgálat.

Tanácsadással is segítették a látogatókat a szakemberek.

Nagy örömeinkre sokan igénybe vették a vizsgálatokat. Több személynek javasoltak további szakorvosi vizsgálatot. Köszönjük a lehetőséget, hisz így utazás és várakozás nélkül is lehetőség volt több ellenőrzés elvégzésére.

Szöveg: Drozda Aranka
Fotó: Kovács Krisztián és Gergely Tamás

Karácsonyi körkép

Sikere volt a mézesnek

Ünnepváró játszótérházba készültek karácsonyfa díszek, ajándék kísérlők, üdvözlő lapok és mézes sütemény is. Minden gyermek készített néhány szépen díszített finomságot. Örömmel csomagolták és vitték haza a többi ajándékkal együtt.

MEGNYITOTTUNK!

TARCAL FŐ UT 55
ANGOL
HASZNÁLTRUHA

- GYEREKRUHA - CIPŐ -
NŐI-FÉRFI RUHA -

ALKALMI RUHA - ZAKÓ
SZERETETTEL VÁRUNK MINDEN LEENDŐ
VÁSÁRLÓINKAT! TOVÁBBI RÉSZLETEK A
FACEBOOK/TARCAL TURI OLDALON!

Gyümölcskoszorú minden diáknak

A 2016-os év utolsó tanítási napján Tarcalon a Klapka György Általános Iskolában karácsonyi ünnepséget tartottak. Hangulatos dalok, versek hangzottak el. Az ünnepségen részt vett Butta László polgármester úr is. Jó pihenést, szép ünnepet kívánt a nebulóknak és tanáraiknak. Több évi helyi hagyománynak megfelelően gazdag gyümölcskoszorút adott át minden diáknak. A nap folyamán az óvodások és a nyugdíjas klub tagjai is hasonlóan az iskolásokhoz átvették az önkormányzat gyümölcskoszorúját.

Adventi koncert a katolikus templomban

A Tarcali Szent Erzsébet Római Katolikus KARITÁSZ adventi-karácsonyi koncertet szervezett a tarcali Római Katolikus Templomban. Koncertet adott a Szerencsi Kisboldogasszony Kórus, Ficsor Márton karnagy vezetésével. A felajánlott adományokat élelmiszer vásárlásra fordították, melyet még karácsony előtt eljuttattak a rászorultaknak.

EGÉSZSÉGFEJLESZTÉSI IRODA
TOKAJ

Tisztelt Lakosság!

A Tokaji Egészségfejlesztési Iroda

Szerdánként 17:30-tól

Tornafoglalkozást tart Tarcal községben

Edző:

Valler Gréta

Egészségfejlesztési Iroda Tokaj munkatársa,
Rekreáció szervező, egészségfejlesztő

Helyszín:
Tarcali Borfalu
Cím:

**3915 Tarcali,
Rákóczi út 4.**

A mozgásprogramon való részvétel ingyenes!